

I KVALITET JE U MODI

Etikete o sastavu i načinu održavanja robe stvaraju kod potrošača sistem procjene odjeće koju nosi: mora da nauči da ne bira isključivo sa estetskog aspekta.

Pored proučavanja etikete može se provjeriti i ime ili marka proizvođača i sastav tekstila, što takodje mogu da budu važne informacije.

Sa etikete se mogu dobiti instrukcije o održavanju odjevnih predmeta, kao što su način na koji se pere i pegla.

VUNA

Osim što je jedna od najtraženijih i najkorištenijih materijala, vuna takodje ima i najveći broj podvrsta.

Naziv **čista vuna vergine** (**pura lana vergine**) uveden je 1964 godine od strane Medjunarodnog sekretarijata za vunu (IWS). Naziv garantuje da se materijal sastoji u potpunosti od nove vune direktno dobijene od krzna životinja, a samim tim znači da nije regenerisana i reciklirana, tj. ponovo iskorištena od ostataka prethodnih industrijskih obrada.

Medjutim, za odjevne predmete u čijem se sastavu takodje nalazi vuna, ali regenerisana, predjvidjen je naziv **čista vuna** (pura lana). Termin **100% vuna** se može slobodno smatrati obmanjujućim jer procenat stvara ideju o povećanom kvalitetu, dok se ona zapravo sastoji od regenerisane vune, vjerovatno dobre, ali ipak ne od najboljeg kvaliteta.

Oznaka **miješana čista vuna** (**misto lana vergine**) u stvari znači da se materijal sastoji od minimum 60% čiste vune i samo još jednog sastojka: u svakom slučaju oba sastojka moraju biti navedena na etiketi u preciznom procentu. Ukoliko se miješa sa pamukom, količina vune može da se spusti i do 55%. Osim ova dva glavna sastojka, može da bude i uračunato dodatnih 5% raznih vlakana ali samo korištenih u dekorativne svrhe.

SPECIJALNE VRSTE VUNE

Neke specijalne vune nisu označene sa čista vuna vergine, ali moraju biti procentualno navedene na etiketi. Veći broj prevarnih etiketa se može sresti kod odjeće napravljene sa specijalnim vrstama vune, čija je cijena najčešće zloupotrebljena i potrošač lako može biti prevaren. U suštini se radi o nepreciznim etiketama kod kojih je precizan naziv marke ili tipa vune integrisan sa drugim riječima ili skraćenicama: npr. **as mohair** (u prevodu **kao moher**). U ostalim produktima vune, na primjer, istaknuto je **100% čista vlakna** što u suštini ne znači ništa i predstavlja u potpunosti sumljivu izjavu. Zbog svih ovih razloga, kada se ide u kupovinu, najbolje je osloniti se na prodavnice koje imaju solidnu reputaciju i prepoznatljivu trgovinsku tradiciju.

Evo nekoliko primjera najskupljih i najpoznatijih vrsta vune:

KAŠMIR

Kašmir je vlakno dobijeno ručnim češljanjem u periodu proljeća koze omonime koja živi u predjelima Tibeta, Kine, Irana i Mongolije. Treba obratiti pažnju na način na koji je napisano na etiketi **cashmere** ili **cachemire** - koje su nepravilne i sumnjive, ako se uzme u obzir da pravi natpis treba da bude **KASHMIR**, na osnovu istoimenog geografskog područja.

MOHER

Dobija se od koze angore, koja je jedno vrijeme isključivo živjela u predjelima Turske. Vrsta **Kid mohair** je vuna od mladunčeta angore i koristi se za finije materijale.

KAMILA

Ova vuna se dobija od dubljeg sloja kože životinja, koje je mnogo mekše od tvrdog površinskog krzna koji zapravo opada u proljeće. Najtraženije krzno je od dvogrbe ili batreano kamile, koja je rasprostranjena najviše po Mongoliji i Kini.

ALPAKA

Alpaka je najbitnija životinja iz porodice lama: postoje zapravo dvije vrste, huacaya i suri, žive u Peruu i Boliviji. Ovo vlakno ima različite prirodne boje, ali najtraženija boja je roskasta. Šišanje se obavlja jednom u dvije godine i dobija se oko 300g vune po svakoj životinji.

PAMUK

Da li ste se ikad zapitali odakle potiču odjevni predmeti koje nosite vi i vaša porodica, ili preliv koji stavljate preko salate, ili čaršavi u koje utonete svake noći? Sve se to dobija od pamuka! Pamuk- najvažnije i najviše korišteno vlakno koje je ikada bilo poznato čovjeku. On se koristi za hiljade i hiljade stvari, uključujući i odjevne premete, odjela za astronaute i kao sastojak za hranu koju jedemo.

Pamuk je biljka, divlje raste u mnogim predjelima na zemlji, ali od kada se saznalo za njega kultivisan je i u već vjekovima ga koriste ljudi iz svih predjela.

Savjeti za pranje pamučnih predmeta:

Kao i kod svih ostali materijali, bijela i obojena roba treba da se peru odvojeno. Koristite vruću vodu za platnenu odjeću i hladnu vodu za delikatne pamučne proizvode. Većina fleka se skida vrlo lako sa pamučnih proizvoda. Evo nekoliko savjeta koje preporučujemo da koristite za uklanjanje nekih od najčešćih fleka :

- **Fleka od Coca-Cole** : očistiti fleku krpom, i brzo nakvasiti fleku vodom nakon čega ga oprati. Ukoliko se fleka osušila, natopiti tkaninu u mješavini tople vode sa kašičicom sirćeta na 15 minuta. Zatim isprati.

- **Krv**: Odmah reagovati tako što ćete potopiti proizvod u hladnu vodu oko 30 minuta ili duže, zatim oprati.
- **Kečap**: Ribati sa hladnom vodom ili sapunom prije mašinskog pranja.
- **Kafa/Čaj**: Ukoliko u kafi nije bilo mlijeka ili pjene oribati sa hladnom vodom i sapunom. Ukoliko je bilo mlijeka ili pjene, oribati fleku na prethodno opisan način i pustiti da se osuši. Potopiti ponovo u hladnu vodu.
- **Trava**: Potopiti u hladnu vodu, zatim ga prati sa detrdžentom i vrućom vodom.
- **Masnoća/ulje**: Koristiti puder da se upije što je više moguće masnoće. Dobro oribati četkom. zatim potopiti u malo vode sa solju i sredstvom za skidanje fleka. Prati u vrućoj vodi koristeći puno detrdženta.
- **Mastilo**: Oprati što je prije moguće. Konstantno ribati fleku acetonom ili sredstvom za skidanje fleka dok fleka ne nestane. Osušiti. Ponoviti ukoliko je potrebno, zatim oprati.

Tide i Cheer poboljšavaju izgled obojenih pamučnih proizvoda – reducirajući stvaranje grudvica na pamučnim proizvodima.

Savjeti za čuvanje peškira:

- Prati mlakom vodom i detrdžentom
- Obojene peškire prati odvojeno od bijelih, i ne upotrebljavati izbjeljivače za obojene.
- Pratiti savjete proizvođača i u potpunosti isprati proizvod.
- Dobro osušiti proizvode u mašini za sušenje.
- Ukoliko ih sušite prirodno, prije širenja peškira istresti jednom dok je mokr, zatim još jednom kada se osuši

Savjeti za čuvanje čaršava:

- Bez peglanja i lako cuvanje i korištenje znaci da pamucni carsavi direktno kad su suvi idu na krevet i dalje izgledaju glatko i ravno zahvaljujuci otporu na neravnine.

- Da bi se smanjili nabori jendostavno presaviti carsave dok su jos topli. Nemojte ih presusiti.
- Pamuk lagano ispusta prljavstinu prilikom pranja tako da su nakon njega potpuno cisti i mirisu svjeze.

europée	38	40	42	44	46	48	50
americane	4	6	8	10	12	14	16
oppure	00	0	I	II	III	IV	V

Za majce, košulje i ostale predmete, takodje postoje i ostale varijante za označavanje, tako da u američkom sistemu brojevi mogu biti zamijenjeni slovima :

S:	small
M:	medium
L:	large
XL:	extra-large
XXL:	extra extra-large

Savjeti za cuvanje odjevnih predmeta:

- Koristiti izbjeljivace za bijelu robu, i izbjeljivac koji ne steti za obeju robu.
- Pamuk se teze susi nego ostala manje upijajuca vlakna, tako da prilikom susenja koristite vecu temperaturu.
- izbjegnite naboranost tako sto cete ostaviti odjecu u masini za susenje samo onoliko da nestane vlage. Ukoliko ih ostavite duze, nabori kogu da se fiksiraju i da dodje do skupljanja robe.
- Okaciti ili presaviti odjecu odmah nakon susenja

ODRŽAVANJE

Obavezna etiketa za održavanje upućuje :

- kako oprati odjevni predmet (ručno, mašinski ili na suvo u hemijskim čistionama);
- kako ga peglati i na kojoj temperaturi;
- da li je moguće koristiti izbjeljivače.

Radi se o fundamentalnim pravilima, korisnim za dobro i pravilno čuvanje garderobe da se ne bi stvarao rizik od nepovratnog uništenja.

U tabeli su objašnjeni simboli koji se mogu naći na etiketi odjevnog predmeta.

ZNAČENJE OZNAKA ZA VELIČINE

Na odjevnim predmetima oznaka veličine spada u dio etike, i iako nije obavezna, uvijek se nalazi na njoj. Sve u svemu, razvijanjem uvoza i izvoza, došlo je do konfuzije po pitanju sistema oznake veličina. Postoje dva sistema: američki, prihvaćen i u većini zemalja trećeg svijeta, i evropski. Na primjer, muško odijelo označeno brojem 50 u evropskom, postaje veličina 40 u američkom sistemu označavanja veličine, tako da je svaka sledeća veličina po američkom sistemu za 10 brojeva manja od evropske.

Za žene je mnogo teže da se orjentišu, jer su razlike u veličinama mnogo veće, kao što slijedi u tabeli:

Codice internazionale di manutenzione dei tessuti / SIMBOLI

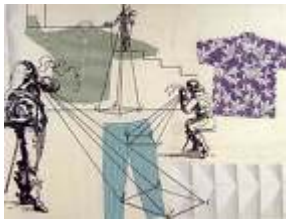
Lavaggio	Candeaggio	Stiratura	Lavaggio a secco	Asciugatura
PRANJE	IZBJELJIVANJE	PEGLANJE	SUVO PRANJE	SUSENJE

ALERGIJE

Da li tekstili mogu da prouzrokuju probleme sa zdravljem? Na osnovu medjunarodnih studija, i prirodni i sintetički materijali koji nisu podvrgnuti tretmanima i bojenju generalno ne izazivaju iritaciju kože.

Iritacija kože prouzrokovana odjećom, je uglavnom izazvana hemijskim supstancama i bojama koji se dodaju prilikom izrade tekstila i odjevnih predmeta. U većini slučajeva to su metali, guma, boje itd. Tačan broj vrsta i uzroka alergija nije poznat, medjutim poznati podaci ukazuju na to da ih ima i veći broj nego što se pretpostavlja, i uglavnom se te alergije odnose na manji dio populacije, najviše ženski, i to od 24-34 godine. Ako se uzme u obzir osjetljivost

evropske populacije (najviše mlađe populacije) i trgovina robom iz zemalja u kojima ne postoji normativna kontrola sastojaka koji se koriste za dobijanje te robe, u skorijoj budućnosti, kožne bolesti prijete da postanu problem opšteg zdravlja.

KAKO SE MANIFESTUJU IRITACIJE?

Najbitnije manifestacije su u vidu iritacija i alergija. U većini slučajeva do ovakvih manifestacija dolazi direktnim kontaktom obojenog dijela tkanine sa kožom, i to najčešće u predjelu vrata, dekoltea, butine, brade i prsa. Kada se radi o iritacijama izazvanim od obuće najosjetljiviji dio je donji dio stopala. Takođe, obuća koja izaziva ove iritacije je većim dijelom ženska obuća dok muška obuća je rijetkim slučajevim izaziva alergije.

Na drugom mjestu za izazivanje problema kože se nalazi obojeno donje rublje, dok kupaći kostimi, rijetko kada izazivaju iritacije.

NA KOJI NAČIN SE ZAŠTITITI?

Realno, nijedna etiketa na odjevnom predmetu ne mora da sadrži hemijsko porijeklo korištenih boja.

Jedini savjet je da se kupuju proizvodi koji imaju porijeklo iz zemalja koje imaju normativno regulisano korištenje supstanci za proizvodnju i gdje je tehnologija dovoljno razvijena da svede na nulu disperziju boja.